

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Dodací podmínka v kupní smlouvě

Delivery term in purchase contract

Student: Martin Habiňák

Vedoucí bakalářské práce: prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.

Ostrava 2012

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání bakalářské práce

Student:

Martin Habiňák

Studijní program:

B6208 Ekonomika a management

Studijní obor:

6208R011 Ekonomika a právo v podnikání

Téma:

Dodací podmínka v kupní smlouvě
Delivery Term in Purchase Contract

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Vymezení kupní smlouvy
3. Povinnost dodat zboží obecně
4. Povinnost dodat zboží dle ustanovení v Obchodním zákoníku
5. Smluvní možnosti při formulaci povinnosti dodat zboží - analýza INCOTERMS 2010
6. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. Mezinárodní obchodní operace. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

PLÍVA, S., I. ŠTENGLOVÁ a M. TOMSA. Obchodní zákoník: Komentář. 11. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 1536 s. ISBN 80-7179-487-2.

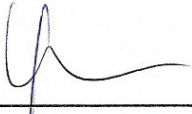
Obchodní zákoník a jiná ustanovení. 9. vydání. Praha: Anag, 2010. 496 s. ISBN 978-80-7263-582-5.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

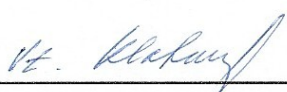
Vedoucí bakalářské práce: **prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 11.05.2012

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně.

V Ostravě dne 11. 5. 2012

.....
podpis studenta

Děkuji vedoucí bakalářské práce prof. JUDr. Naděždě Rozehnalové, CSc. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Děkuji své rodině a partnerce za trpělivost a pochopení, které pro mne během celého studia měli.

OBSAH

1. ÚVOD	4
2. VYMEZENÍ KUPNÍ SMLOUVY	7
2.1 Předmět a cíl kupní smlouvy	7
2.2 Podstatné náležitosti kupní smlouvy dle ustanovení v obchodním zákoníku	8
2.2.1 Určení zboží, objem, obal a cena.....	9
2.3 Úprava ceny a klouzavé doložky	10
2.4 Dodací lhůta	11
3. POVINNOST DODAT ZBOŽÍ OBECNĚ.....	13
3.1 Obsahová část kupní smlouvy.....	13
3.2 Dodací podmínka - vyjádření povinností smluvních stran při dodání a převzetí zboží.....	14
3.3 Přeprava zboží	15
3.3.1 Typy přepravy zboží	17
3.3.2 Smlouva o přepravě věcí	19
4. POVINNOST DODAT ZBOŽÍ DLE USTANOVENÍ V OBCHODNÍM ZÁKONÍKU	24
4.1 Základní ustanovení	24
4.2 Povinnosti kupujícího	24
4.3 Povinnosti prodávajícího a dodání zboží	24
4.3.1 Doklady ke zboží.....	25
4.3.2 Množství, jakost, provedení a obal zboží	26
5. SMLUVNÍ MOŽNOSTI PŘI FORMULACI POVINNOSTI DODAT ZBOŽÍ - ANALÝZA INCOTERMS 2010	27
5.1 Mezinárodní výkladová pravidla INCOTERMS.....	27
5.2 INCOTERMS 2010.....	28
5.2.1 Doložky INCOTERMS 2010.....	30
5.2.2 Analýza INCOTERMS.....	32
6. ZÁVĚR	37
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	40
SEZNAM ZKRATEK	41
PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	42
SEZNAM PŘÍLOH.....	43

1. ÚVOD

„Vývoj lidské společnosti je historicky spojen s dělbou práce a s její postupnou specializací. Nejstarší formy dělby práce byly velmi jednoduché a jejími důsledky byla výměna výrobků, časem zprostředkovaná zbožím s obecně uznávanou hodnotou a penězi. Vzájemné ekonomické vazby postupně narůstaly, vznikla potřeba prostředníka ekonomických transakcí, vznikl obchod. Obchod je mezičlánkem mezi hospodářskými subjekty, v užším smyslu mezi výrobou a spotřebou.“¹

Obchodníci vzájemně mezi sebou obchodují ve snaze získat produkty, které nemohou vyrobit ve své vlastní zemi. Takto se snaží získat i produkty, které jsou velmi drahé při výrobě. Zvyšují tak rozmanitost zboží dostupného v zemi, rozvíjí obchodní kontakty ve formě dovozu a vývozu zboží a tím vytvářejí nová pracovní místa.

Nejčastějším typem smlouvy užívané v obchodním styku je kupní smlouva týkající se věcí movitých (zboží). Prostřednictvím kupní smlouvy realizují podnikatelé (obchodníci) výsledky své podnikatelské činnosti.

V českém právním řádu - v aktuálně platné a účinné úpravě - je kupní smlouva obsažena:

- **Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník** (dále jen občanský zákoník). Tento dopadá plně na kupní smlouvu uzavíranou mezi fyzickými osobami a na kupní smlouvu uzavíranou mezi podnikatelem a spotřebitelem. Pokud jde o vztahy mezi podnikateli, představuje tzv. lex generalis, tzn. některé otázky, které nejsou upraveny v obchodním zákoníku, jsou upraveny zde.
- **Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník** (dále jen obchodní zákoník). Tento obsahuje kupní smlouvu jako samostatný smluvní typ. Neobsahuje však úpravu všech otázek.

¹ ZÁBOJ, Marek. Obchodní operace. In: *Informační systém Masarykovy univerzity* [online], Brno 2007. [cit 2012-02-22]. Dostupné z: http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/pdf/ps09/obchod/web/pdf/Obchodni_operace-skripta.pdf

Vedle této základní úpravy je obsažena kupní smlouva i v Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží z roku 1980 (vyhláška č. 160/1991 Sb.). Česká republika je smluvní stranou této úmluvy. V této práci se úmluvě a problematice vztahů s mezinárodním prvkem věnovat nebudeme.

Základním smyslem kupní smlouvy je docílit převodu vlastnického práva k věci. V rámci toho se prodávající zavazuje dodat kupujícímu movitou věc (zboží) určenou jednotlivě nebo druhově, a převést na něj vlastnické právo. Kupující se zavazuje zaplatit kupní cenu.

Právně i ekonomicky významnou náležitostí kupní smlouvy je **dodací podmínka**. Určuje povinnosti prodávajícího a kupujícího, které souvisejí s dodávkou a převzetím zboží. Zejména stanoví:

- způsob, místo a okamžik předání zboží kupujícímu;
- způsob, místo a okamžik přechodu nákladů a rizik z prodávajícího na kupujícího;
- další povinnosti stran při zajišťování dopravy, nakládky a vykládky zboží, průvodních dokladů, kontroly, pojištění, celního odbavení apod.

Dodací podmínka ovlivňuje podstatným způsobem výši celkové ceny v obchodě, protože určuje, jakou část nákladů oběhu spojených s dodávkou zboží hradí prodávající a jakou část kupující. Její zásadní význam a propojení ekonomických a právních prvků byly tím důvodem, pro který jsem si toto téma vybral.

Cílem bakalářské práce je:

- analyzovat povinnost dodat zboží (ve smyslu movité věci) dle obchodního zákoníku;
- upozornit na základní znaky dodací podmínky;
- analyzovat možnosti dopadu a využití INCOTERMS 2010 (International Commercial Terms).²

² MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

Hlavní metodou práce je analýza právních předpisů a mezinárodních obchodních termínů upravujících dodací podmínky. Využito k poznání bude i dat a údajů uvedených v odborné literatuře. Následovat bude syntéza získaných poznatků.

Základem vztahů v oblasti obchodu jsou smlouvy jako dvoustranné či mnohostranné právní úkony. Jak jsme již v úvodu uvedli, jejich regulace je na území ČR obsažena v zákoně číslo 513/1991 Sb., Obchodním zákoníku, v zákonu číslo 40/1964 Sb., Občanském zákoníku, a předpisech souvisejících jako jsou Nařízení vlády č. 503/2000 Sb., o Obchodním věstníku, zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, aj. ve znění pozdějších předpisů. Tyto předpisy budou především využity v rámci analýzy.

Dílčí cíle bakalářské práce jsou naplňovány v jednotlivých kapitolách:

Ve druhé kapitole se budeme zabývat **základní charakteristikou pojmu kupní smlouva**, jejími náležitostmi a právní úpravou. Cílem je seznámit čtenáře s těmito otázkami, které jsou důležité pro pochopení celé práce.

Úkolem třetí kapitoly je seznámení s **povinností dodat zboží** obecně a **přepravní smlouvou** z hlediska ekonomického. Nejprve charakterizuje, co představuje obecně dodat zboží, poté rozlišení obchodů na dodací, které zahrnují přepravu, a nedodací obchody, zabývá se popisem hlavních rozdílů mezi nimi a závěr kapitoly se věnuje části, týkající se smlouvy o přepravě.

Analýza povinnosti dodat zboží podle ustanovení obchodního zákoníku následuje ve čtvrté kapitole. Cílem je seznámit čtenáře souhrnně s úpravou kupní smlouvy ve smyslu této právní normy, popis nejdůležitějších náležitostí kupní smlouvy a základní povinnosti prodávajícího i kupujícího.

Pátá kapitola se zabývá **smluvními možnostmi** při formulaci povinnosti dodat zboží. Smluvní možnosti si rozebereme jak z pohledu individuální formulace, tak i z hlediska využití INCOTERMS 2010. Závěr kapitoly se zabývá **analýzou INCOTERMS 2010** jako souborem mezinárodních výkladových pravidel, který je koncipován a vydáván Mezinárodní obchodní komorou v Paříži.

2. VYMEZENÍ KUPNÍ SMLOUVY

Prostřednictvím kupní smlouvy, jako nejfrekventovanějšího smluvního typu, realizují podnikatelé výsledky své podnikatelské činnosti.³

Faldyna (2010, s. 792) ve své publikaci uvádí, že kupní smlouvou si prodávající zajišťuje prodání určitého zboží a kupující koupi určitého zboží, a to movitých věcí.

Základním závazkem:

- **prodávajícího** je sjednané zboží kupujícímu dodat a převést na něj vlastnické právo, resp. zajistit, aby na něj vlastnické právo přešlo;
- **kupujícího** je zboží převzít a zaplatit, ve smyslu ustanovení § 409 obchodního zákoníku.

K tomu přistupuje povinnost kupujícího poskytnout prodávajícímu spolupůsobení, je-li potřebné.

2.1 Předmět a cíl kupní smlouvy

Předmět kupní smlouvy - zbožím, které je předmětem kupní smlouvy, dle § 409 obchodního zákoníku mohou být jen věci movité. Jak věci určené jednotlivě, a to jedna věc nebo více věcí jednotlivě určených, tak věci druhové, určené co do druhu a co do množství. Věcí rozumíme hmotné předměty a ovladatelné přírodní síly sloužící lidské potřebě (elektrická energie, teplo apod.). Předmětem obchodní kupní smlouvy mohou být tedy **jen věci movité**.⁴

Cílem uzavření kupní smlouvy kupujícím je, aby na něj přešlo vlastnictví kupovaného zboží. Základní závazek prodávajícího v obchodním zákoníku je formulován tak, že **prodávající se zavazuje na kupujícího převést vlastnické**

³ KERNBACHOVÁ, Marcela a SEVERIN Pavel. *Obchodně závazkové vztahy*. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2003. ISBN 80-248-0393-3.

⁴ FALDYNA, František et al., *MERITUM Obchodní právo*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 1208 s. ISBN 978-80-7357-577-9.

právo, nečiní tak zvláštním úkonem převodu vlastnictví, ale vlastnictví přechází přímo z titulu kupní smlouvy.

Prodávající je povinen „*umožnit kupujícímu nabýt vlastnického práva ke zboží v souladu se smlouvou a tímto zákonem*“ (obchodním zákoníkem).⁵

2.2 Podstatné náležitosti kupní smlouvy dle ustanovení v obchodním zákoníku

Podstatnými náležitostmi kupní smlouvy, základními a nutnými pro její vznik dle § 409 a 410 obchodního zákoníku, jsou mimo existence vůle:

1. **určení zboží**, které je předmětem dané kupní smlouvy;
2. **sjednání ceny**, přímé nebo nepřímé (částkou, sjednáním způsobu stanovení ceny nebo odkazem na obvyklou cenu).

V publikaci Marka (2008, s. 107) je řečeno, že podle ObchZ a jeho ustanovení § 263 odst. 2 a § 269 odst. 1 je třeba, aby smlouva obsahovala kromě přesné identifikace smluvních stran podstatné části smlouvy, stanovené v základním ustanovení (§ 409 ObchZ):

- stanovení předmětu koupě, tj. zboží;
- sjednání závazku prodávajícího dodat zboží;
- sjednání závazku prodávajícího převést vlastnictví ke zboží;
- sjednání závazku kupujícího zaplatit kupní cenu;
- sjednání ceny zákonem určeným způsobem; eventuálně musí z jednání o uzavření kupní smlouvy vyplývat vůle stran uzavřít smlouvu i bez určení kupní ceny (§ 409 odst. 2 ObchZ).

Pokud by se nedalo z obsahu jednání dovodit závazek převést vlastnictví ke zboží na kupujícího, smlouva nesplňuje předpoklad ke vzniku kupní smlouvy.

⁵ FALDYNA, František et al., *MERITUM Obchodní právo*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 1208 s. ISBN 978-80-7357-577-9.

Smlouva musí obsahovat podstatné náležitosti a vzniká zásadně dohodou o celém jejím obsahu. Z výjimek tohoto pravidla je možný vznik smlouvy, za stanovených podmínek, podle ustanovení § 275 odst. 4 ObchZ.⁶

Svatoš (2009, s. 194) uvádí, že nedílnou součástí kupní smlouvy je uvedení **smluvních stran – prodávajícího a kupujícího**, což znamená přesný název firmy, adresa, přesná jména a příjmení statutárních zástupců či zplnomocněnců oprávněných uzavírat smluvní závazky. Praktické je uvést k názvu firmy i identifikační kód; v ČR je to IČO nebo DIČ, v zahraničí je to často kód registru dovozce u daňového (finančního) úřadu.

2.2.1 Určení zboží, objem, obal a cena

Určení zboží jeho pojmenováním nebo odkazem na značku, vzorek, katalog, přílohu, v níž je zpravidla velmi komplikovaný stroj nebo investiční celek podrobně popsán, je **předmětem kupní smlouvy**. Pod pojmem předmět rozumíme také **objem zboží** (počet kusů nebo fyzických jednotek, jako je váha, objem a podobně).

„V zahraničním obchodě je celá řada zvyklostí, pokud jde o určení množství. Pro jednotlivé obchody se používají míry a váhy, které již nejsou běžné třeba v maloobchodě.“⁷ Jedna jednotka může mít různé objemy, a proto je třeba uvést u každé jednotky raději úplné označení, anebo alespoň minimálně v tom případě, kdy má míra různé zeměpisné nebo jiné varianty.

Ve své publikaci Svatoš (2009, s. 194) uvádí, že nedílnou součástí pojmu předmět kupní smlouvy je **obal**, jehož funkce je především ochranná. Pokud jde o obal, velmi záleží na druhu dopravy. Jiné nároky jsou na obal při přepravě kontejnerem a jiné při otevřených zásilkách.⁸

⁶ MAREK, Karel a ŽVÁČKOVÁ Lenka. *Obchodní podmínky, obchodní zvyklost a vykládací pravidla*. 1. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. 296 s. ISBN 978-80-7357-333-1.

⁷ SVATOŠ, Miroslav et al., *Zahraniční obchod - teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2009. 368 s. ISBN 978-80-247-2708-0.

⁸ SVATOŠ, Miroslav et al., *Zahraniční obchod - teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2009. 368 s. ISBN 978-80-247-2708-0.

ObchZ v § 420 odst. 4 stanoví povinnost prodávajícího, týkající se obalu zboží: „*Neurčuje-li smlouva, jak má být zboží zabaleno nebo opatřeno pro přepravu, je prodávající povinen zboží zabalit nebo opatřit pro přepravu způsobem, který je obvyklý pro takové zboží v obchodním styku, nebo nelze-li tento způsob určit, způsobem potřebným k uchování a ochraně zboží.*“

Prodávající je ve smyslu ObchZ dle § 411 povinen **dodat zboží způsobem uvedeným v kupní smlouvě**. Smluvní strany se musí domluvit, jak bude zboží chráněno, jaký bude mít obal, zda bude na paletě, jaký druh palety si zákazník přeje. Dohoda je závazná pro prodávajícího.

Pokud jde o množství, je v současné době výjimečné, aby bylo udáváno přibližně, zpravidla je v kupní smlouvě uveden přesný objem zboží. Obvyklá odchylka, pokud jde o množství, by neměla přesáhnout 5 %, ve smyslu obchodního zákoníku ČR.

Pokud to nevyplývá ze smluvního ujednání, mělo by řádné zabalení zboží znamenat splnění těchto zásad: použitý obal by měl poskytovat dostatečnou ochranu zboží po celou dobu jeho přepravy z místa odeslání až do konečného místa určení proti jeho poškození, znehodnocení, ztrátám a krádežím.

2.3 Úprava ceny a klouzavé doložky

Cena je považována za podstatnou náležitost kupní smlouvy většinou právních řádů světa, včetně českého obchodního zákoníku. Pokud cena není uvedena v kontraktu, musí být alespoň uveden způsob, jakým bude cena určena. Může se určit, že to bude cena, která v příslušný den bude stanovena na té či oné konkrétní burze. Může existovat rámcová kupní smlouva, kde je uvedeno, že konkrétní kupní cena bude stanovena na každý jednotlivý obchodní případ zvlášť. „*Kupní cena je vyjádřena v určité měně a vztahuje se buď k celému výrobku, nebo k jednotce zboží.*“⁹

⁹ SVATOŠ, Miroslav et al., *Zahraniční obchod - teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2009. 368 s. ISBN 978-80-247-2708-0.

V některých případech se používá institut takzvané **dodatečné úpravy ceny** neboli **klouzavé doložky**. Obvykle jde o doložku aplikovanou v dlouhodobých kontraktech. Smluvní strany v tomto případě mají zájem, aby cena reflektovala možné změny, které mohou na mezinárodním trhu vzniknout.¹⁰

2.4 Dodací lhůta

Dodací lhůta je velmi důležitou položkou kupní smlouvy. Obchody rozdělujeme na promptní a dodávkové, kdy rozhodujícím kritériem je dodací lhůta. Promptní obchody mají lhůtu „ihned“ nebo „ihned ze skladu“, zpravidla jsou to dodávky do 7 dnů. Dodávkové obchody mají více typů dodacích lhůt, a to přibližné, přesné, postupné a fixní.

Ve Svatošově publikaci (2009, s. 199) je uvedeno, že přibližná lhůta bude použita, jestliže existuje pochybnost, že se podaří otevřít akreditiv. V tomto případě může být v kontraktu například použito spojení „do 1 měsíce od otevření akreditivu“ nebo „do x měsíců po uzavření kupní smlouvy“. Přesné určení dodací lhůty je označeno například takto: „do 31. 12. 2009“ nebo „od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2010“.

Pod přesnou dodací lhůtou rozumíme také označení jako je:

- „začátkem období“ - rozumí se prvních 10 dnů tohoto období;
- „v polovině měsíce“ - od 10. do 20. dne měsíce;
- „v polovině čtvrtletí“ - druhý měsíc čtvrtletí;
- „koncem období“ - posledních 10 dnů období;
- „ihned“ - u potravin a surovin do 2 dnů, u strojírenských výrobků do 10 dnů a u ostatního zboží do 5 dnů.

Postupná dodací lhůta se vyskytne v případě, že sjednáme celkový obchod na určitý objem zboží a to je dodáváno postupně, buď v předem stanovených konkrétních množstvích, nebo tzv. „na odvolávku“. To znamená, že dovozce žádá exportéra, aby z celkové dohodnuté částky dodal určité množství zboží k danému datu. **Fixní dodací lhůta** se vyskytuje u obchodů, kde je dodání zboží v konkrétním termínu pro odběratele podstatné. Pokud v tomto případě dodavatel nedodrží dodací

¹⁰ SVATOŠ, Miroslav et al., *Zahraniční obchod - teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2009. 368 s. ISBN 978-80-247-2708-0.

lhůtu, má odběratel právo zajistit si dodávku u jiného odběratele na účet původního dodavatele, který fixní dodací lhůtu nedodržel. Navíc v takovémto případě má odběratel právo na odškodnění, v němž je zahrnuto i úsilí, které musel pro získání náhradního plnění vyvinout.¹¹

¹¹ SVATOŠ, Miroslav et al., *Zahraniční obchod - teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2009. 368 s. ISBN 978-80-247-2708-0.

3. POVINNOST DODAT ZBOŽÍ OBECNĚ

V této kapitole se budeme věnovat obecným povinnostem dodání zboží, vycházejícím z kupní smlouvy. Následně se budeme zabývat přepravní smlouvou jako součástí procesu plnění povinnosti uzavřeného kontraktu. S tímto procesem souvisí rovněž základní typologie přepravy, jejíž výčet charakterizuje dostupné formy transferu zboží. Tedy jakou možnost lze zvolit pro uskutečnění přepravy zboží, odpovídající zejména charakteru zboží a vzdálenosti mezi místy expedice a určeného místa dodání.

3.1 Obsahová část kupní smlouvy

Obsahová část kupní smlouvy je v mnoha ohledech do značné míry individuální. Většina sjednaných podmínek má přímý vliv na cenu. S ohledem na předmět kupní smlouvy bývá dohodnut například způsob a místo kontroly druhu, jakosti a množství zboží, tolerance jakosti, odchylky a také způsob balení. Obal plní ochrannou funkci při přepravě, ale také ovlivňuje možnost manipulace se zbožím a náklady. Do těchto ovlivňovaných nákladů patří cena, výše dopravného apod. Na výši dopravného má vliv také volba dopravy, která souvisí s volbou obalu. Z tohoto hlediska je velmi významná kontejnerová doprava.¹²

Zájmy zúčastněných tak vedou k nutnosti koordinace různých podmínek navzájem. Jako například dodací podmínky s platební podmínkou, způsobu placení s dodací lhůtou apod. Kupující má často zájem o krátké dodací lhůty, protože ty snižují jeho rizika, jakými jsou například rizika pohybu cen, změny poptávky, zastarávání výrobku apod. Prodávající se obecně snaží o co největší uspokojení svých zákazníků, a proto flexibilita jeho dodacích lhůt ovlivňuje jeho konkurenceschopnost.

¹² MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

Prodávající ale rovněž musí dbát na to, aby dodací lhůta byla vůbec splnitelná. Zvláště na toto musí dávat pozor při obchodech, které mají návaznost na jiné operace, jako jsou platnost dovozní licence aj.¹³

3.2 Dodací podmínka - vyjádření povinností smluvních stran při dodání a převzetí zboží

Dodáním zboží se rozumí dodání zboží na určité místo v určitém čase a dohodnutým či určeným způsobem. Dodací podmínka vyjadřuje některé povinnosti smluvních stran s dodávkou a při převzetí zboží. Jedná se zejména o určení:

- způsobu a místa dodání zboží odběrateli;
- místa a okamžiku přechodu úhrady nákladů spojených s dodávkou zboží;
- místa a okamžiku přechodu rizik;
- povinnosti smluvních stran při zajišťování dopravy, opatření průvodních dokladů, zabezpečení pojištění, kontroly, celního odbavení apod.¹⁴

Dodací podmínky jsou součástí smlouvy, řeší otázku jak dodat, aby byla splněna tato povinnost vyplývající ze smlouvy. Mohou být ve smlouvě určeny přímo zákonem, tj. v našem případě ObchZ, formulovány individuálně nebo formulovány pomocí obchodních zvyklostí či v současnosti pomocí mezinárodních obchodních termínů např. INCOTERMS.

Závažná je také skutečnost, že při plnění kupní smlouvy spolupracuje prodávající nebo kupující s celou řadou partnerů, a tak výsledný efekt z obchodní operace závisí na spolehlivosti a kvalitě práce všech těchto článků. Prodávající nejprve zajišťuje dodávku zboží. Pokud vývozce neprodává zboží ze skladu a je podnikem výrobním, opatřuje zboží podle požadavků kupujícího v rámci své vnitropodnikové struktury. Konkurenceschopnost je pak značně závislá na

¹³ MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

¹⁴ MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

pohotovosti a pružnosti vlastní výroby. Obchodní podnik nakupuje objednané zboží od svých tradičních dodavatelů. Před vlastní dodávkou obstarává vývozce balení zboží dle kontraktu, s ohledem na způsob dopravy, a zajišťuje celní formality v zemi vývozu.¹⁵

3.3 Přeprava zboží

Pokud se realizuje obchod, je otázkou, jak je realizována přeprava zboží. Pokud si ji strana realizuje sama a nepoužívá žádného přepravce, stačí dodací podmínka a neexistují žádné návazné smlouvy. Zpravidla, jak vyplývá již z výše uvedeného, dodací podmínka musí reflektovat i vztah ke smlouvě se stranou třetí. Jde totiž o to, že strany (prodávající a kupující) nemají zpravidla vlastní dopravu. Proto oslovují osoby třetí. Osoby třetí uzavírají se stranou, která má zajistit přepravu, přepravní smlouvu.¹⁶

Některé obchody jsou **dodacími**, dodací podmínka tedy obsahuje přepravu zboží. Jiné obchody, kdy smlouva nemá ustanovení o odeslání zboží prodávajícím, **dodacími nejsou**. U obchodů, nikoli dodacích, se dodání zboží uskutečňuje v době, kdy je kupujícímu umožněno nakládat se zbožím jako vlastníkově tam, kde má prodávající své sídlo, místo podnikání, popřípadě bydliště či organizační složku, pokud prodávající jejich místo včas kupujícímu oznámí.¹⁷

Při zajišťování přepravy mohou vývozci spolupracovat s přepravci, speditéry. Speditéři za odměnu svým jménem obstarávají přepravu a služby s ní spojené, a to na účet vývozce. Vývozci, prodejci či obecně osoby, které mají povinnost zboží dodat na určené místo, mohou řešit otázku přepravy i sami přímo u dopravců tím, že s nimi uzavírají **smlouvy o přepravě zboží**.

¹⁵ MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

¹⁶ MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

¹⁷ MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

Pojišťovny zajišťují obchodníkům pojistné služby a možnost pojistit přepravní rizika a i další skupiny rizik, např. rizika spojená s poskytováním úvěrů, odpovědností za výrobek apod.¹⁸

Prodávající odevzdá následně zboží kupujícímu a udělá vše, aby kupující mohl nabýt vlastnické právo ke zboží. Navíc musí prodávající odevzdat kupujícímu všechny dokumenty související se zbožím, a které byly dohodnuty ve smlouvě. Obecně platí, že prodávající by měl věnovat pozornost všem těmto dokumentům, aby se vyhnul případným problémům při následném zúčtování, celní přepravě apod. Kupující pak plní smlouvu tím, že zboží převezme a zaplatí kupní cenu.¹⁹

K povinnostem patří také další kroky, které přímo souvisí s povahou předmětu smlouvy, jako například dodání dokumentace pro výrobu, opatření dovozní licence apod. Plnění závazků z kupní smlouvy je vzájemné. V některých případech dochází k poruchám plnění smlouvy z důsledku vyšší moci. Někdy je takovéto případy velmi složité odlišit od neplnění zaviněného, proto pojem vyšší moci bývá definován v kupních smlouvách a zpravidla je toto obsaženo ve všeobecných podmínkách. Možnost vzniku těchto poruch je nutno předvídat a již při sjednávání má být pamatováno na to, jak budou tyto poruchy řešeny a jaké sankce budou uplatňovány.²⁰

Dodací parita se v kupních smlouvách vyjadřuje nejčastěji některou z používaných doložek a sjednáním místa (např. FOB Hamburg podle INCOTERMS 2000).

¹⁸ MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

¹⁹ MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

²⁰ MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

Dodací podmínka ovlivňuje podstatným způsobem výši ceny v zahraničním obchodě, protože určuje, jakou část nákladů oběhu spojených s dodávkou zboží hradí prodávající a jakou část kupující. Obecně platí, že čím delší je dodací podmínka, tj. čím větší část nákladů oběhu hradí prodávající, tím vyšší ceny může docílit.²¹

3.3.1 Typy přepravy zboží

Náklady spojené s dodávkou zboží jsou podstatným způsobem definovány podle užitého typu **přepravy zboží**:

a) Železniční přeprava

V ČR a zemích EU převažují jako provozovatelé tohoto druhu přepravy státní podniky. Ceny přepravného mají charakter monopolních cen a podléhají cenové regulaci. Podíl železniční přepravy se na celkovém objemu uskutečněné přepravy stále snižuje, v ČR tento poměr je stále vysoký v porovnání se zeměmi EU.

Typy zásilek železniční přepravy:

- **vozové zásilky** - k přepravě je využíván nejméně jeden samostatný železniční vůz;
- **kusové zásilky** - jsou omezeny podle objemu nebo váhy, nevyžadují samostatný vůz;
- **spěšniny** - jsou limitovány váhou do 15 kg, jejich přeprava je uskutečňována zároveň s přepravou osob;
- **kontejnerové zásilky**;
- **kombinovaná přeprava** - umožňuje např. překládku kontejneru z vagónu na silniční motorové vozidlo.

²¹ SVATOŠ, Miroslav et al., *Zahraniční obchod - teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2009. 368 s. ISBN 978-80-247-2708-0.

b) Silniční přeprava

Nejrychleji se rozvíjející a nejproblematictější forma přepravy. Konkuruje železniční přepravě svou rychlostí, mobilitou a dostupností. Mezi negativa patří její nepříznivý vliv na životní prostředí, nízká průchodnost silniční a dálniční sítě, velká nehodovost a silné konkurenční prostředí.

Silniční přeprava je provozována jako **kusová** - zásilky jsou kompletovány podle objemu, množství a charakteru k zajištění ekonomické a logistické účelnosti a **celokamiónová** - v podobě charteru časového nebo cestovního.

c) Letecká přeprava

Velmi rychlý, bezpečný a spolehlivý typ přepravy, ekonomicky značně nákladný. Z celkového objemu mezinárodní přepravy je podíl letecké přepravy poměrně malý. Užívá se pro zásilky specifických komodit zboží např. potraviny podléhající rychlé zkáze, živá zvířata, starožitnosti apod.

Letecká přeprava je provozována jako **pravidelná linková** - kusové zboží je dokládáno do leteckých linek osobní přepravy a **nepravidelná (charterová)** - pronajímán je celý nákladní prostor dopravního prostředku.

d) Námořní a říční přeprava

Námořní přeprava objemově představuje nadpoloviční podíl na celkovém objemu přeprav. Přepravu námořní provozují ekonomicky silné subjekty - rejdari, sdružení do tzv. námořních konferencí. Užívané dopravní prostředky se odlišují svou velikostí, typem nákladu a trasou, po které se plavidla pohybují.

Podle **druhu nákladu** rozlišujeme plavidla pro **suchý náklad** (kusové zásilky, přeprava substrátů a speciální kontejnerová plavidla) a **pro tekutý náklad** (tankery).

Podle **přepavní vzdálenosti** se dělí na **pobřežní (kabotážní) plavby** a **zaoceánské (dálkové) plavby**.

Podle **provozního nasazení** se člení přepravy na **liniové** (spojení mezi přístavy v operační oblasti k přepravě kusových zásilek a kontejnerů, řídí se jízdním řádem) a **trampové** (nepravidelně na trasách dle potřeby, nejstarší forma námořní přepravy, přeprava surovin a hromadných substrátů).

Říční přeprava je v ČR užívána v omezeném rozsahu, a to k přepravě logisticky nenáročných komodit (hromadné substráty - štěrky, písek, uhlí) nebo různých zemědělských surovin. Omezené využití je způsobeno klimatickými podmínkami, neboť většina vodních toků je nesplavná po značnou část roku.

e) Kombinovaná přeprava

V ČR zahrnuje přepravu, která k přemístění nákladu využívá minimálně 2 přepravní obory. Přednosti tohoto druhu přepravy: snížení rizika poškození nebo ztráty zásilky, úspora přepravních a manipulačních nákladů, možnost využití standardizovaných obalů, použití unifikovaných dopravních prostředků.

f) Poštovní a kurýrní přeprava

Poštovní smlouvou se provozovatel služby zavazuje odesílateli, za stanovených podmínek a stanoveným způsobem, doručit svěřené zásilky označené osobě. Kurýrní služba se užívá pro expresní doručování zásilek malého objemu a váhy nebo obchodních dokumentů. Předností je vysoká rychlost doručení a pokrytí celého přepravního úseku metodou „ze stolu na stůl“.²²

3.3.2 Smlouva o přepravě věcí

Smlouva o přepravě věcí je nejčastější a nejtypičtější smlouvou, která se týká přepravy. Dopravce se zavazuje k přepravení určité věci z určitého místa do jiného a odesílatel mu za to zaplatí. Tato smlouva se týká pouze přepravy věcí a nikoli osob.

Přeprava může být vnitrostátní a mezinárodní. **Mezinárodní přeprava**²³ je vázána přednostně mezinárodními smlouvami, pokud je jimi Česká republika vázána a jsou uveřejněny ve Sbírce zákonů, před úpravou v obchodním zákoníku.²⁴

²² MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

²³ Je vázána především těmito mezinárodními smlouvami:

1. Úmluva o sjednocení některých pravidel v mezinárodní i letecké dopravě - vyhláška číslo 15/1935 Sb.
2. Úmluva o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě - vyhláška číslo 11/1975 Sb.
3. Úmluva o mezinárodní železniční přepravě - vyhláška číslo 8/1985 Sb.

„Podstatné náležitosti smlouvy jsou tyto:

- *přesné uvedení smluvních stran, tj. dopravce (to je ten, kdo přepravu uskutečňuje) a odesílatele;*
- *označení věci, která má být přepravena; tato věc se nazývá zásilka;*
- *jednoznačné určení místa odeslání, z něhož má být přeprava provedena;*
- *místo určení, tedy místo, do něhož má být přeprava provedena;*
- *závazek dopravce provést přepravu;*
- *závazek odesílatele zaplatit za provedení přepravy úplatu - přepravné.²⁵*

Tento výčet uvádí Faldyna (2010, s. 1004) ve své publikaci.

Smlouva o přepravě nevyžaduje ke svému vzniku písemnou formu. Dopravce je oprávněn požadovat, aby mu odesílatel potvrdil požadovanou přepravu v **přepravním dokladu** (§ 611 odstavec 1 obchodníku zákoníku). Dohoda o výši přepravného nemusí být ve smlouvě sjednána.

Úplata není podstatnou smluvní náležitostí. Obdobně je to také u lhůty k provedení přepravy a uvedení příjemce zásilky.²⁶

Dopravce má nárok na smlouvenou úplatu (§ 625 ObchZ). Pokud nebyla úplata smlouvena, náleží dopravci úplata obvyklá v době uzavření smlouvy s přihlédnutím k obsahu jeho závazku. Dopravci vzniká **nárok na přepravné po provedení přepravy do místa určení** (§ 625 odstavec 2 ObchZ). Uvedené ustanovení zákona platí pouze podpůrně, smlouva může stanovit jako rozhodnou i jinou dobu. Při neuskutečnění přepravy, tedy pokud dopravce nemůže dokončit přepravu pro skutečnosti, za něž neodpovídá, má dopravce **nárok na poměrnou**

²⁴ FALDYNA, František et al., *MERITUM Obchodní právo*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 1208 s. ISBN 978-80-7357-577-9.

²⁵ FALDYNA, František et al., *MERITUM Obchodní právo*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 1208 s. ISBN 978-80-7357-577-9.

²⁶ FALDYNA, František et al., *MERITUM Obchodní právo*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 1208 s. ISBN 978-80-7357-577-9.

Část přepravného s přihlédnutím k přepravě již uskutečněné (§ 625 odstavec 3 ObchZ).²⁷

Lhůtu k přepravě stanoví zákon podpůrně (§ 617 ObchZ), jinak je otázkou smlouvy či přepravních řádů. Dopravce je povinen přepravu provést do místa určení s odbornou péčí ve smluvené lhůtě, jinak bez zbytečného odkladu (§ 617 odstavec 1 ObchZ). Přepravní smlouva vzniká nikoli samotným převzetím zásilky, ale již jejím uzavřením. To se však týká pouze těch případů, kdy přepravní řády neříkají něco jiného (§ 629 ObchZ).²⁸

Nevyplývá-li ze smlouvy něco jiného, smlouva zaniká, jestliže odesílatel nepožádal dopravce o převzetí zásilky v době stanovené ve smlouvě, jinak do šesti měsíců od uzavření smlouvy (§ 611 odstavec 3 ObchZ).

Přepravní řády - prováděcí předpisy mohou upravit odchylně železniční, leteckou, silniční, vnitrozemskou, vodní a námořní přepravu (§ 629 ObchZ). **Odchylná úprava** se může týkat vzniku smlouvy, přepravních dokladů, vyloučení věci z přepravy, přebírání zásilky dopravcem a její vydávání příjemci, rozsahu nároků vůči dopravci a jejich uplatnění. Zároveň přepravní řády nesmějí omezit odpovědnost dopravce při škodě (§ 622 a § 624 ObchZ) na zásilce.²⁹

Druhy přepravních řádů - přepravní řád pro veřejnou drážní dopravu (nařízení vlády číslo 1/2000 Sbírky), silniční přepravní řád (vyhláška číslo 133/1964 Sbírky) a letecký přepravní řád (vyhláška číslo 17/1966 Sbírky).

Jednotlivé **přepravní doklady** jsou upraveny v přepravních řádech. U veřejné **drážní nákladní dopravy** je přepravním dokladem **nákladní list** nebo **přepravní list**. Pro **silniční dopravu** je přepravním dokladem **přepravní list**. Jestliže vyhovuje podrobnějším přepravním podmínkám, slouží jako přepravní doklad **dodací list**.

²⁷ FALDYNA, František et al., *MERITUM Obchodní právo*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 1208 s. ISBN 978-80-7357-577-9.

²⁸ FALDYNA, František et al., *MERITUM Obchodní právo*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 1208 s. ISBN 978-80-7357-577-9.

²⁹ FALDYNA, František et al., *MERITUM Obchodní právo*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 1208 s. ISBN 978-80-7357-577-9.

Obchodní zákoník upravuje rovněž náležitosti zvláštního cenného papíru - **náložného listu** (§ 612 až § 616 ObchZ). Náložný list je listina, s níž je spojeno právo požadovat na dopravci vydání zásilky v souladu s obsahem této listiny. Dopravce je povinen zásilku vydat osobě oprávněné podle náložného listu, jestliže mu tato osoba náložný list předloží a potvrdí na něm převzetí zásilky.³⁰

Musíme přísně odlišovat **přepravní doklad**, který může být například **nákladní list** a **náložný list jako cenný papír**. Náložný list musí mít vždy podobu listinného cenného papíru, tedy se nemůže jednat o zaknihovaný cenný papír.

Náložný list může znít:

- **na doručitele** - to je na toho, kdo jej má u sebe, a kdo dopravci náložný list předloží;
- **na jméno určité osoby** - oprávněnou osobou je ta, jejíž jméno je uvedeno na náložném listu; druhá osoba má právo předložit náložný list dopravci jen tehdy, kdy na ni byla převedena práva této osoby formou postoupení pohledávky, které musí být oznámeno dopravci;
- **na její řad** - oprávněnou osobou je ta, která je oprávněna požadovat dodání zásilky, nebo má toto právo ta osoba, na niž bylo toto právo převedeno rubopisem neboli indosamentem.³¹

Obsah náložného listu je rozhodný pro **nároky** osoby oprávněné podle tohoto náložného listu (§ 616 ObchZ).

U smlouvy o přepravě věci jde o vztah minimálně tří osob - odesílatele, dopravce vykonávajícího službu a příjemce, komu je zásilka určena.

V praxi dochází často k tomu, že závazek vykonat službu neplní pouze dopravce. **Dopravce může svůj závazek plnit pomocí dalšího dopravce** (§ 621 ObchZ). V takovém případě ale dopravce odpovídá, jako kdyby přepravu

³⁰ FALDYNA, František et al., *MERITUM Obchodní právo*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 1208 s. ISBN 978-80-7357-577-9.

³¹ FALDYNA, František et al., *MERITUM Obchodní právo*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 1208 s. ISBN 978-80-7357-577-9.

uskutečňoval sám. Tato možnost je využívána především při kombinované přepravě realizované různými druhy dopravních prostředků. Zákon upravuje speciální **odpovědnost dopravce za škodu na přepravované zásilce**. Výslovně říká, že ustanovení smlouvy omezující odpovědnost dopravce za škodu jsou neplatná. Je možné smlouvou odpovědnost dopravce za škodu pouze rozšířit a nikoli zúžit (§ 622 odstavec 4 ObchZ).³²

³² FALDYNA, František et al., *MERITUM Obchodní právo*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 1208 s. ISBN 978-80-7357-577-9.

4. POVINNOST DODAT ZBOŽÍ DLE USTANOVENÍ V OBCHODNÍM ZÁKONÍKU

Kupní smlouvu a její vymezení upravuje ObchZ ve hlavě II, zvláštních ustanoveních o některých obchodních závazkových vztazích, v dílu I, oddílu 1, tedy že kupní smlouvou se prodávající zavazuje dodat kupujícímu movitou věc (zboží) určenou jednotlivě nebo co do množství a druhu a převést na něho vlastnické právo k této věci a kupující se zavazuje zaplatit kupní cenu.

4.1 Základní ustanovení

Podle § 409 odst. 2 ObchZ ve smlouvě musí být kupní cena dohodnuta nebo musí v ní být alespoň stanoven způsob jejího dodatečného určení, ledaže z jednání o uzavření smlouvy vyplývá vůle stran ji uzavřít i bez určení kupní ceny. V tomto případě je kupující povinen zaplatit kupní cenu stanovenou podle § 448 ObchZ.

4.2 Povinnosti kupujícího

V ustanovení § 448 ObchZ je upraveno, že kupující je povinen zaplatit dohodnutou kupní cenu. Není-li cena ve smlouvě dohodnuta a není-li stanoven ani způsob jejího určení a je-li smlouva platná s přihlédnutím k § 409 odst. 2 ObchZ, může prodávající požadovat zaplacení kupní ceny, za kterou se prodávalo obvykle takové nebo srovnatelné zboží v době uzavření smlouvy za smluvních podmínek obdobných obsahu této smlouvy.

Je-li kupní cena stanovena podle hmotnosti zboží, je v pochybnosti rozhodující jeho čistá hmotnost, jak stanoví ObchZ v § 448 odst. 3.

4.3 Povinnosti prodávajícího a dodání zboží

Povinnosti prodávajícího stanoví ObchZ ve hlavě II, zvláštních ustanoveních o některých obchodních závazkových vztazích, v dílu I, oddílu 2, v § 411, kdy prodávající je povinen kupujícímu dodat zboží, předat doklady, které se ke zboží vztahují, a umožnit kupujícímu nabýt vlastnické práva ke zboží v souladu se smlouvou a ObchZ.

Podmínky upravující dodání zboží stanoví ObchZ § 412 až 416 včetně. Je tak ObchZ stanoveno, že není-li prodávající povinen podle smlouvy dodat zboží

v určitém místě, uskutečňuje se dodání zboží jeho předáním prvním dopravci k přepravě pro kupujícího. Jestliže smlouva stanoví odeslání zboží prodávajícím kupujícímu, tak je prodávajícím umožněno uplatnit práva z přepravní smlouvy vůči dopravci, pokud taková práva nemá kupující na základě přepravní smlouvy.

V ustanovení § 414 ObchZ jsou stanoveny podmínky povinnosti dodat zboží prodávajícím, a to: **v den**, který je uveden ve smlouvě nebo určen způsobem stanoveným ve smlouvě; nebo **kdykoli během lhůty**, která je ve smlouvě uvedena nebo určena způsobem stanoveným ve smlouvě, s výjimkou toho, pokud vyplývá ze smlouvy nebo jejího účelu, který byl prodávajícímu znám při uzavření smlouvy, že kupující stanovuje v rámci lhůty dobu dodání.

Pokud smlouva nestanoví jinak, začíná lhůta vymezená k dodání zboží ode dne uzavření smlouvy. Pokud však má podle smlouvy kupující splnit před dodáním zboží určité povinnosti, začíná běžet tato lhůta ode dne splnění této povinnosti (např. předložením nákrešů potřebných k výrobě zboží, zaplacením kupní ceny nebo její části apod.).

V ustanovení § 415 ObchZ jsou uzákoněny výklady základních výrazů - pojmů, týkajících se kupní smlouvy, pro **určení doby plnění**, a to pokud z obchodních zvyklostí nebo z ustálené předchozí praxe mezi stranami nevylývá něco jiného.

4.3.1 Doklady ke zboží

Zákonem je stanovena rovněž **povinnost prodávajícího kupujícímu předat doklady ke zboží**. Tuto povinnost specifikuje ObchZ v § 417 až 419 včetně. Prodávající je povinen předat kupujícímu doklady, které jsou nutné k převzetí a k užívání zboží, stejně tak i další doklady, které jsou stanoveny ve smlouvě.

Dle § 418 se **předání dokladů** uskutečňuje v době a místě určeném ve smlouvě. Pokud toto není ve smlouvě určeno, tak předání probíhá při dodání zboží v místě tohoto dodání. Jestliže prodávající předal doklady před stanovenou dobou, a v dokladech se vyskytují chyby, může do vypršení lhůty pro předání napravit tyto vady, pokud nezpůsobí kupujícímu nepřiměřené obtíže a náklady. Nárok na náhradu škody tímto není dotčen. § 419 upravuje to, že doklady, které jsou potřebné pro

převzetí přepravovaného zboží, k volnému nakládání se zbožím nebo při dovozu k jeho proclení, je prodávající povinen předat tyto doklady v místě placení kupní ceny, jestliže má dojít k předání zboží při tomto placení. Jinak k předání dokumentů dochází v místě nebo sídle podnikání, případně ještě v místě bydliště kupujícího. Doklady uvedené v § 419 předá prodávající kupujícímu včas, aby kupující mohl se zbožím volně nakládat nebo dovezené zboží bez odkladu proclít.

4.3.2 Množství, jakost, provedení a obal zboží

Ustanovení § 420 a 421 upravují **množství, jakost, provedení a obal zboží**. Prodávající je povinen dodat zboží v množství, jakosti a provedení jaké určuje smlouva, a musí je zabalit a opatřit pro přepravu způsobem, jaký je uveden ve smlouvě. Pokud tyto podmínky smlouva neurčuje, tak je prodávající povinen dodat zboží v jakosti a provedení, jež se hodí pro účel stanovený ve smlouvě, nebo není-li tento účel stanoven, tak způsobem, jaký se pro takové zboží užívá. Neurčí-li smlouva, jakým způsobem má být zboží zabaleno nebo opatřeno pro přepravu, tak se použije stejný postup jako u nestanovené jakosti a provedení zboží. Má-li být zboží dodáno podle vzoru, je prodávající povinen dodat zboží s vlastnostmi vzorku, jež předložil kupujícímu.

Pokud je ve smlouvě množství zboží určeno pouze přibližně, je prodávající oprávněn určit přesné množství zboží, které má dodat, ledaže smlouva nepřiznává toto právo kupujícímu. Jestliže smlouva nestanoví jinak, odchylka od dodaného množství nesmí být větší než 5 % množství stanoveného ve smlouvě.

Ustanovení § 421 odst. 2 říká, že pokud z povahy zboží vyplývá, že množství je určeno ve smlouvě pouze přibližně, může činit rozdíl mezi množstvím dodaným a množstvím určeným ve smlouvě nejvýše 5 % množství uvedeného ve smlouvě. A to v případě, že ze smlouvy, předchozí praxe mezi stranami nebo z obchodních zvyklostí nevyplývá něco jiného. V takovýchto případech má prodávající nárok na zaplacení kupní ceny za zboží skutečně dodané.³³

³³ Tato kapitola je zpracována s využitím: Obchodní zákoník a jiná ustanovení. 9. vydání. Praha: Anag, 2010. 496 s. ISBN 978-80-7263-582-5.

5. SMLUVNÍ MOŽNOSTI PŘI FORMULACI POVINNOSTI DODAT ZBOŽÍ - ANALÝZA INCOTERMS 2010

Jak lze formulovat a užít smluvní možnosti při povinnosti dodat zboží z pohledu individuální formulace a z hlediska využití INCOTERMS 2010 je cílem této kapitoly, stejně jako definování základní charakteristiky **INCOTERMS 2010** - souboru mezinárodních výkladových pravidel.

5.1 Mezinárodní výkladová pravidla INCOTERMS

V obchodní praxi byly využívány obchodní zvyklosti. Jejich problémem byla vágnost a neexistence písemného zachycení obsahu. To vedlo ke sporům o obsah zvyklostí a komplikovalo to jejich využití. V mezinárodním měřítku se v současnosti převážně užívají, k eliminaci problémů s odlišnostmi dodacích doložek v různých zemích, **mezinárodní výkladová pravidla INCOTERMS**. Na americkém kontinentu se v obchodu výjimečně využívají i zastaralá pravidla vydaná v roce 1941 tzv. RAFTD (Revised American Foreign Trade Definition).³⁴

Soubor mezinárodních výkladových pravidel INCOTERMS je koncipován a publikován Mezinárodní obchodní komorou v Paříži. Nemají povahu právní normy a závaznými se stávají pouze tehdy, jestliže se na ně výslovně odvolají v textu smlouvy strany kupní smlouvy.³⁵ Mezinárodní výkladová pravidla určují pouze vztahy mezi prodávajícím a kupujícím. Vztahy k ostatním subjektům jako k bankám, dopravcům nebo speditérům, musejí být řešeny formou jiných smluvních typů - k dopravcům přepravní smlouvou apod. Smluvní zajištění obchodní operace musí být odpovídající podle příslušné dodací podmínky v kupní smlouvě.³⁶

³⁴ MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

³⁵ MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

³⁶ MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

INCOTERMS řeší pouze otázku přechodu nákladů a rizik. Zvláště v kupní smlouvě je nutno vyřešit otázku přechodu vlastnictví ke zboží, jinak o těchto otázkách rozhoduje soukromé právo.

Mezinárodní výkladová pravidla vycházejí ze zásady určování minimálních povinností stran. Strany si podle svých požadavků mohou dohodnout povinnosti obsáhleji. Výslovná ujednání v kupní smlouvě mají před ustanoveními v INCOTERMS přednost.³⁷

5.2 INCOTERMS 2010

Od 1. ledna 2011 vstoupila v platnost inovovaná verze pravidel **INCOTERMS® 2010**. Tato verze zohledňuje **liberalizaci mezinárodního obchodu, zvětšující se zóny volného obchodu, přísnější bezpečnostní opatření proti zvýšenému riziku terorismu, pokrok komunikačních technologií, zdokonalování dopravních systémů a potřeby obchodní praxe, za účelem jednotné úpravy obchodních praktik**. V praxi se používají i INCOTERMS 2000. Tato verze však byla vhodná pro použití jen pro otázky mezinárodního obchodu, kdežto **INCOTERMS 2010 lze využít i pro obchod vnitrostátní**. Nová pravidla obsahují jedenáct doložek tříděných do dvou velkých skupin podle způsobu přepravy. Verze INCOTERMS® 2010 neužívá už členění do skupin E, F, C a D. Vypuštěny byly doložky DAF, DES, DEQ a DDU, protože byly obsahově značně podobné. Tyto doložky byly nahrazeny doložkami DAT (Delivered at Terminal) a DAP (Delivered at Place), jak tvrdí Machková (2010, s. 68).³⁸ Povinnosti prodávajícího A1-A10 a kupujícího B1-B10 jsou uvedeny v tabulce 5.1.

³⁷ MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

³⁸ MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

Tab. 5.1

A	Povinnosti prodávajícího / The seller's obligations	B	Povinnosti kupujícího / The buyers' obligations
A1	Všeobecné povinnosti prodávajícího / General obligations of the seller	B1	Všeobecné povinnosti kupujícího / General obligations of the buyer
A2	Licence, povolení, bezpečnostní opatření a další formality / Licences, authorizations, security clearances and other formalities	B2	Licence, povolení, bezpečnostní opatření a další formality / Licences, authorizations, security clearances and other formalities
A3	Přepravní smlouvy a pojištění / Contracts of carriage and insurance	B3	Přepravní smlouvy a pojištění / Contracts of carriage and insurance
A4	Dodání / Delivery	B4	Převzetí dodávky / Taking delivery
A5	Přechod rizik / Transfer of risks	B5	Přechod rizik / Transfer of risks
A6	Rozdělení nákladů / Allocation of costs	B6	Rozdělení nákladů / Allocation of costs
A7	Vyrozumění kupujícího / Notices to the buyer	B7	Vyrozumění prodávajícího / Notices to the seller
A8	Dokumenty prokazující dodání zboží / Delivery documents	B8	Důkaz o převzetí dodávky / Proof of delivery
A9	Kontrola - balení - označení / Checking - packaging - marking	B9	Kontrola zboží / Inspection of goods
A10	Informační podpora a s ní spojené náklady / Assistance with information and related costs	B10	Informační podpora a s ní spojené náklad / Assistance with information and related costs

Zdroj: ICC Publication No. 715E.³⁹

Machková (2010, s. 69) doplňuje toto: „U výčtu povinností smluvních stran se objevuje v případě činností typicky spojených s mezinárodními obchodními operacemi, např. proclením zboží, slovní spojení „where applicable“ (pokud je použití vhodné/možné). Cílem ICC je přispět k celosvětovému používání pravidel a jejich rozšíření zejména na území USA. Proto se již nehovoří o mezinárodních výkladových pravidlech, ale o pravidlech pro tuzemský a mezinárodní obchod. Současná formulace dodacích parit tak lépe odpovídá i podmínkám vnitrouniního obchodu.“

³⁹ MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

5.2.1 Doložky INCOTERMS 2010

Doložky INCOTERMS® 2010 - jedenáct doložek je členěno podle toho, zda jsou vhodné pro všechny druhy přepravy, či zda je možné vyjmenované doložky použít výhradně v případě přepravy námořní a vnitrozemské vodní přepravy. Za zkratkou je vždy třeba co nejpřesněji specifikovat ujednané místo či přístav (např. přesným určením adresy). Pro všechny druhy přepravy je možno použít sedm doložek, pro námořní a vnitrozemskou vodní přepravu jsou určeny doložky čtyři.⁴⁰ Tyto doložky jsou uvedeny v tabulkách 5.2 a 5.3.

Tab. 5.2

Doložky pro všechny druhy přepravy		
Doložka	Anglické označení	České označení
EXW	Ex Works (insert named place of delivery)	Ze závodu (uved'te místo dodání)
FCA	Free Carrier (insert named place of delivery)	Vyplacené dopravci (uved'te místo dodání)
CPT	Carriage paid to (insert named place of destination)	Přeprava placena do (uved'te místo určení)
CIP	Carriage nad Insurance Paid (insert named terminal at port or place of destination)	Přeprava a pojištění placeny do (uved'te místo určení)
DAT	Delivered at Terminal (insert named terminal at port or place of destination)	S dodáním do terminálu (uved'te přístavní terminál nebo místo určení)
DAP	Delivered at Place (insert named place of destination)	S dodáním do určitého místa (uved'te místo určení)
DDP	Delivered Duty Paid (insert named place of destination)	S dodáním clo placeno (uved'te místo určení)

Zdroj: ibid.⁴¹

⁴⁰ MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

⁴¹ MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

Tab. 5.3

Doložky pro námořní a vnitrozemskou vodní přepravu		
Doložka	Anglické označení	České označení
FAS	Free Alongside Ship (insert named port of shipment)	Vyplaceně k boku lodi (uved'te přístav nalodění)
FOB	Free on Board (insert named port of shipment)	Vyplaceně loď (uved'te přístav nalodění)
CFR	Cost and Freight (insert named port of destination)	Náklady a přepravné (uved'te přístav určení)
CIF	Cost Insurance and Freight (insert named port of destination)	Náklady, pojištění a přepravné (uved'te přístav určení)

Zdroj: ibid.⁴²

K menší změně došlo u doložky FOB, kde historicky přecházely výlohy a rizika z prodávajícího na kupujícího v okamžiku přechodu zboží přes zábradlí lodi v nakládacím přístavu. Zábradlí se v nové verzi nevyskytuje, prodávající splní povinnosti dodáním na palubu lodi určené kupujícím v přístavu nakládky. Obdobná změna byla přijata i pro přechod rizik u doložek CFR a CIF.⁴³

Doložky DAT a DAP:

- **DAT** - Delivered at Terminal (insert named terminal at port or place of destination): S dodáním do terminálu (uved'te přístavní terminál nebo místo určení)

Doložka je určena pro všechny druhy přepravy včetně přepravy kombinované. Pod pojmem terminál se rozumí volné prostranství i budova, např. nábreží, překladiště, sklad, kontejnerový terminál, nádraží, letiště atp. Prodávající nese výlohy a rizika včetně vykládky zboží až do ujednaného přístavu či místa určení. Tato doložka je zejména vhodná pro kontejnerovou dopravu.

- **DAP** - Delivered at Place (insert named place of destination): S dodáním do určitého místa (uved'te místo určení)

⁴² MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

⁴³ KALGIN. INCOTERMS 2010: Standard Trade Definitions Used In International Freight Transactions. In: kalgin.com.au [online], [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://kalgin.com.au/nz/incoterms.html>

Doložka je určena pro všechny druhy přepravy včetně přepravy kombinované. Výlohy a rizika přecházejí z prodávajícího na kupujícího ve sjednaném místě. Náklady spojené s vykládkou zboží nese kupující. Pokud však byly v přepravní smlouvě uzavřené prodávajícím zahrnuty i náklady spojené s vykládkou zboží v místě určení, není prodávající oprávněn požadovat úhradu těchto nákladů od kupujícího.⁴⁴

Vzhledem ke stoupajícímu významu elektronického obchodování umožňují INCOTERMS® 2010 používat elektronické doklady, pokud se na nich smluvní strany dohodnou anebo v případě, kdy je jejich použití obvyklé.

INCOTERMS mění, z důvodů změn v technologiích zahraniční obchodní činnosti a v mezinárodní dopravě, výklad doložek. Tyto změny jsou zaměřeny na určení práv a povinností prodávajícího a kupujícího ve stanovených otázkách a tím upřesňují povinnosti smluvních stran.⁴⁵

5.2.2 Analýza INCOTERMS

„Obchodní podmínky jsou předem zpracované, písemné, standardizované texty termínů, obsahující zpravidla údaje o jakosti, záručních lhůtách, odpovědnosti, přechodu vlastnického práva a nebezpečí, platební údaje, rozhodčí klauzuli, klauzuli o výběru rozhodného práva tj. údaje, které lze vypracovat pro neurčité množství sobě navzájem podobných obchodních operací.“ Takto ve své učebnici popisuje obchodní podmínky Rozehnalová (2010, s. 237).⁴⁶

⁴⁴ MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

⁴⁵ SATCHELL, Roland. *Incoterms 2010* [online prezentace]. ©2010 [cit. 2012-04-19]. Dostupné z: http://www.citigroup.com/transactionsservices/home/about_us/online_academy/docs/incoterm2010.pdf

⁴⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 552 s. ISBN 978-80-7357-562-5.

Rozehnalová (2010, s. 239) ve své učebnici uvádí: „*Obchodní podmínky lze dělit:*

- ***z pohledu smluvní svobody na vzorové a adhezní. Vzorové jsou takové podmínky či smlouvy, u nichž strana, která je navrhuje, předpokládá, že budou předmětem dalšího jednání. Naopak adhezní další jednání nepředpokládají a smluvní svoboda se zde omezuje na svobodu návrh přijmout v nezměněné podobě a smlouvu uzavřít, nebo obchod nerealizovat. Ve spojení se silnější ekonomickou pozicí strany, případně i monopolním postavením, jde o zneužívání ekonomického postavení tím, že smlouva může být formulována jednostranně výhodně;***
- ***z pohledu subjektů, které je vypracovaly, na zpracované mezinárodní organizací (například EHK OSN, UNCITRAL), vydané obchodními společnostmi či svazy majícími mimořádné postavení v obchodě s danou komoditou (FIDIC GAFTA, Mezinárodní obchodní komora v Paříži), zpracované individuálně jednotlivým obchodníkem.***⁴⁷

Jak již je výše uvedeno, mezinárodní **výkladová pravidla neřeší** určení přechodu vlastnického práva ke zboží, stanovení kupní ceny, vymezení kvality zboží, stanovení sankcí za porušení smluvních podmínek, náhradu škody, okolnosti vylučující odpovědnost stran za porušení povinností, způsob řešení sporů a určení rozhodného práva.

Tato **pravidla upravují** okamžik přechodu nebezpečí ztráty či poškození zboží z prodávajícího na kupujícího a přechod odpovědnosti za náklady z prodávajícího na kupujícího.

I před dodáním zboží může dojít k přechodu nebezpečí i nákladů, pokud kupující zboží nepřevzme tak, jak bylo dohodnuto nebo pokud neudělí instrukce, bez kterých nemůže prodávající splnit svou povinnost dodat zboží.

INCOTERMS **nejsou závaznou normou**. Právně závaznými se tato pravidla stávají tehdy, pokud se smluvní strany dohodnou na jejich použití a toto výslovně

⁴⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 552 s. ISBN 978-80-7357-562-5.

uvedou v kupní smlouvě. Jsou nejuznávanějším mezinárodním souborem výkladových pravidel nejpodstatnějších dodacích doložek v kupních smlouvách ve světě, ale jak bylo dříve uvedeno, nejsou relevantním předpisem.⁴⁸

V průběhu uzavírání kontraktu je nutné náležitě se **odkázat na příslušnou doložku** v nabídce, v přijetí a potvrzení objednávky, ale především pak v konečné smlouvě. Znalost a účelné využívání významu jednotlivých doložek je nezbytnou nutností podnikatelů v mezinárodním obchodě. V současné době se doložky INCOTERMS užívají i v tuzemsku a rozšiřuje se jejich užívání i ve smlouvách mezi tuzemskými subjekty. Účelné používání jednotlivých doložek poskytuje každému možnost nelesení nejvhodnější a nejbezpečnější obchodní doložky pro daný obchod.⁴⁹

Přínosem výkladových pravidel pro smluvní strany v zahraničním obchodě je **poskytnutí jistoty v jednotnosti výkladu doložky** obsažené v kupní smlouvě a podstatné **omezení pozdějších možných nejasností a sporů**. Pokud se ve smlouvě neodvolají smluvní strany na některé z dříve platných znění, použije se znění aktuálně platné, v současné době tj. INCOTERMS® 2010.

INCOTERMS je soubor dodacích doložek uzpůsobených k využití ve víceúčelové přepravě. U každé doložky je podstatné přesné **určení kritického bodu**, tj. okamžiku, kdy **dochází k přechodu práv, povinností a rizik z prodávajícího na kupujícího**. Výběr doložek je nutno určit podle obsahu práv a povinností, a to i v závislosti na typu přepravy.⁵⁰

Rozehnalová (2010, s. 229) uvádí: „*INCOTERMS harmonizují a propojují smlouvy kupní (či jiný typ dodací smlouvy), přepravní, pojišťovací.*

⁴⁸ MAREK, Karel a ŽVÁČKOVÁ Lenka. *Obchodní podmínky, obchodní zvyklost a výkladací pravidla*. 1. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. 296 s. ISBN 978-80-7357-333-1.

⁴⁹ MAREK, Karel a ŽVÁČKOVÁ Lenka. *Obchodní podmínky, obchodní zvyklost a výkladací pravidla*. 1. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. 296 s. ISBN 978-80-7357-333-1.

⁵⁰ MAREK, Karel a ŽVÁČKOVÁ Lenka. *Obchodní podmínky, obchodní zvyklost a výkladací pravidla*. 1. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. 296 s. ISBN 978-80-7357-333-1.

Způsob včlenění. Přestože existuje poměrně silný názorový proud poukazující na aplikaci INCOTERMS jako obchodní zvyklosti, základním a bezpečným prostředkem uznávaným jak v rámci tradiční koncepce, tak samozřejmě i koncepce *lex mercatoria*, je včlenění smluvní. Odkaz se musí týkat:

- typu doložky, kterou si strana vybrala. Ta se vždy označuje zkratkou sestávající z velkých písmen;
- termínu INCOTERMS;
- je nutné uvést i interpretační variantu doložky, tzn. uvést i dodatek. Například: INCOTERMS 2000.

Většina doložek vyžaduje i geografické určení. Například: Hlavní 23, Brno, INCOTERMS 2000.⁵¹

„Vedle řady jiných výhod má použití INCOTERMS tu výhodu, že stranám je zřejmá míra povinností, které musí naplnit pro realizaci povinnosti dodat zboží, která je základní povinností prodávajícího vyplývající z kupní smlouvy. Je jim zřejmá i ekonomická náročnost splnění této povinnosti a z ní vyplývající efektivita celé obchodní transakce.“ Takto uvádí výhody použití INCOTERMS Rozehnalová (2010, s. 230).⁵²

Jak tvrdí Rozehnalová (2010, s. 233) „jednou z mimořádně praktických otázek je, zda je nutné používat INCOTERMS pouze v jejich původní podobě, anebo je možné je dál doplňovat či jejich obsah smlouvou mezi stranami měnit. Odpověď pravidelně zní: ano, je to možné, ale je to nepříliš vhodné a v některých případech přímo nebezpečné. Je nutné si uvědomit, že obchodní termíny jako určitý zkrácený výraz jsou interpretovány určitým konkrétním způsobem. Některé zásahy mohou být v přímém protikladu s obsahem INCOTERMS, případně mohou vyvolat otázky, které nejsou již dále zodpovězeny.

⁵¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 552 s. ISBN 978-80-7357-562-5.

⁵² ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 552 s. ISBN 978-80-7357-562-5.

*Není-li zvyklostmi pozměněný obsah zcela jasně dán, je třeba, aby strany nezůstaly jen u pouhého dodatku (například EXW loaded Brno, Hlavní 5 INCOTERMS 2000), ale aby přímo ve smlouvě dodaly termínu loaded ve vazbě na EXW příslušnou interpretaci. Dodatky v termínech mohou například působit problémy v tom, zda se týkají všech složek (například činnosti, přechodu nákladů i přechodu rizika), anebo jen některých z nich.*⁵³

⁵³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 552 s. ISBN 978-80-7357-562-5.

6. ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat povinnost dodat zboží ve smyslu obchodního zákoníku, definovat základní znaky dodací podmínky a rozebrat možnosti a dopad využití INCOTERMS 2010. Metodou práce byla analýza právních předpisů, mezinárodních obchodních termínů dodacích podmínek obchodu, za využití informací z odborné literatury, k následné syntéze získaných poznatků.

V procesu naplnění kupní smlouvy jsou obchody dodací, kdy dodací podmínka obsahuje přepravu, a obchody, které nejsou dodacími, kdy smlouva neobsahuje ustanovení o odeslání zboží prodávajícím. V našem právním řádu vymezení kupní smlouvy upravuje obchodní zákoník, který určuje podmínky a formy závazků, tedy povinnosti prodávajícího dodat kupujícímu zboží ve stanoveném druhu kvantitě a kvalitě, rovněž převod vlastnického práva ke zboží na kupujícího, který se zavazuje zaplatit kupní cenu.

Dodací podmínka je právně a ekonomicky významnou náležitostí kupní smlouvy, určuje povinnosti prodávajícího a kupujícího, které souvisejí s dodávkou a převzetím zboží. Dodací podmínka stanoví způsob, místo a okamžik předání zboží kupujícímu; způsob, místo a okamžik přechodu nákladů a rizik z prodávajícího na kupujícího a další povinnosti stran při zajišťování dopravy, nakládky a vykládky zboží, průvodních dokladů, kontroly, pojištění, celního odbavení apod.

Pro uskutečňování obchodu vnitrostátního lze využít rovněž inovovanou verzi mezinárodních výkladových pravidel INCOTERMS ® 2010, platných od 1. ledna 2011. Tato mezinárodní pravidla nejsou závaznou normou, pokud se na jejich užití v kupní smlouvě nedohodnou předem smluvní strany. Užívají se především v oblasti mezinárodního obchodu, jako nejuznávanější mezinárodní soubor výkladových pravidel k zaručení jistoty v jednotnosti výkladu doložky obsažené v kupní smlouvě a pro podstatné omezení pozdějších možných nejasností a sporů.

V obchodní praxi bezesporu platí, že vlastní definování dodacích podmínek v kupní smlouvě, které odpovídají konkrétnímu obchodnímu případu, zabezpečí lépe jeho provedení a naplnění podmínek kupní smlouvy zúčastněnými stranami. Dodací podmínky však musí být formulovány ve smyslu platné zákonné normy, tj. ObchZ.

Na úrovni nadnárodní, v mezinárodním obchodu se v praxi osvědčuje, aby kupní smlouva obsahovala ujednání smluvních stran o použití mezinárodních výkladových stanovisek, která mohou předejít problémům a rovněž následně usnadnit případné řešení sporů při nesplnění některé z dodacích podmínek, resp. při nedodržení smluvených dodacích podmínek a nenaplnění kupní smlouvy.

Dodací podmínky definované v kupní smlouvě slouží k zajištění hladkého a bezproblémového naplnění sjednané obchodní transakce. Uzavírání obchodních transakcí s sebou přináší rizika na straně obou smluvních stran, tj. prodávajícího i kupujícího. Kupující má zájem, aby zboží bylo dodáno včas, v určeném druhu množství i kvalitě, a prodávající adekvátně tomu, aby mu bylo za jeho zboží řádně zapláceno, ve smluvené ceně a termínu.

K naplnění bezproblémovému obchodu bezesporu přispívá spolehlivost smluvních stran, jejich obchodní morálka i platební schopnost. Rizika lze snížit volbou obchodního partnera a zejména pak stanovením adekvátních dodacích podmínek kontraktu.

Doporučením při uzavírání obchodních smluv, formulaci dodacích podmínek je určitě nespolehat se jen na unifikovanou právní úpravu při formulaci, byť takový postup se jeví jako jednodušší. Odlišnosti v různých obchodních případech jsou tak řešeny v obecné úrovni. Nesporně je celkově pro obchodní případ účelnější, aby smluvní podmínky v konkrétní podobě formulovaly smluvní strany. Zejména proto, aby bylo možno i dílčí podmínky přizpůsobit charakteru a okolnostem daného kontraktu. Při formulaci dodacích podmínek smlouvy je vhodné využívat i pravidla INCOTERMS, doplněná o další doložky, jakými jsou pojištění, balení, nakládka a vykládka aj.

Ani precizně formulovaná smlouva však není jednoznačnou zárukou zdárného uskutečnění obchodního případu. Smlouva a její dodací podmínky jsou vždy základovými kameny každé úspěšné obchodní transakce. Smlouvě a jejím dodacím podmínkám je nutno se vždy věnovat s pečlivou úvahou.

V práci jsou uvedeny teorie a principy pro účelné využití dodací podmínky ve smlouvě, doporučení pro formulaci dodací podmínky, které jsou reflektované i v příkladu kupní smlouvy uvedené v příloze č. 1 a ve smlouvě o přepravě věci uvedené v příloze č. 2.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

FALDYNA, František et al., *MERITUM Obchodní právo*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 1208 s. ISBN 978-80-7357-577-9.

KALGIN. INCOTERMS 2010: Standard Trade Definitions Used In International Freight Transactions. In: kalgin.com.au [online], [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://kalgin.com.au/nz/incoterms.html>

KERNBACHOVÁ, Marcela a SEVERIN Pavel. *Obchodně závazkové vztahy*. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2003. ISBN 80-248-0393-3.

MACHKOVÁ, H., E. ČERNOHLÁVKOVÁ a A. SATO. *Mezinárodní obchodní operace*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3237-4.

MAREK, Karel a ŽVÁČKOVÁ Lenka. *Obchodní podmínky, obchodní zvyklost a vykládací pravidla*. 1. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. 296 s. ISBN 978-80-7357-333-1.

Obchodní zákoník a jiná ustanovení. 9. vydání. Praha: Anag, 2010. 496 s. ISBN 978-80-7263-582-5.

PLÍVA, S., I. ŠTENGLOVÁ a M. TOMSA. *Obchodní zákoník: Komentář*. 11. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 1536 s. ISBN 80-7179-487-2.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 552 s. ISBN 978-80-7357-562-5.

SATCHELL, Roland. *Incoterms 2010* [online prezentace]. ©2010 [cit. 2012-04-19]. Dostupné z: http://www.citigroup.com/transactionsservices/home/about_us/online_academy/docs/incoterm2010.pdf

SVATOŠ, Miroslav et al., *Zahraniční obchod - teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2009. 368 s. ISBN 978-80-247-2708-0.

ZÁBOJ, Marek. Obchodní operace. In: *Informační systém Masarykovy univerzity* [online], Brno 2007. [cit 2012-02-22]. Dostupné z: http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/pdf/ps09/obchod/web/pdf/Obchodni_operace-skripta.pdf

SEZNAM ZKRATEK

atp.	a tak podobně
DAP	Delivered at Place - S dodáním do určitého místa
DAT	Delivered at Terminal - S dodáním do terminálu
DIČ	daňové identifikační číslo (DIČ) přidělené pro účely DPH v členském státě EU
EDI	Electronic Data Interchange
EHK OSN	Evropská hospodářská komise Organizace spojených národů
EXW	Ex Works (ze závodu)
FIDIC	Fédération Internationale des Ingénieurs - Conseils
FOB	Free on Board: vyplaceně loď
GAFTA	Grain and Feed Trade Association
ICC	International Chamber of Commerce - Mezinárodní obchodní komora
IČO	identifikační číslo organizace je číselné označení podnikatele (fyzické nebo právnické osoby), unikátní osmimístné číslo
INCOTERMS	International Commercial Terms
např.	například
ObchZ	obchodní zákoník
odst.	odstavec
OSN	Organizace spojených národů
RAFTD	Revised American Foreign Trade Definition
Sb.	Sbírka
UNCITRAL	United Nations Commission on International Trade Law

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. - autorský zákon, zejména § 35 - užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 - školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11. 5. 2012

.....
jméno a příjmení studenta

SEZNAM PŘÍLOH

1. Kupní smlouva
2. Smlouva o přepravě věcí

